

10.12.2020

Eläkeläiset ry:n lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi vanhusasiavaltuutetusta

Voidaanko esityksellä näkemyksenne mukaan parantaa ikääntyneiden asemaa ja edistää ikääntyneiden oikeuksia?

Eläkeläiset ry pitää vanhusasiavaltuutetun viran perustamista kannatettavana ja tärkeänä. Väestön ikääntyminen, vanhuspalveluiden epäkohdat, toimeentulon ongelmat, sekä muun muassa digitalisaatiosta ja elinympäristön muutoksista johtuvat osallisuuden puutteet korostavat tarvetta ikääntyneiden oikeuksien paremmalle valvonnalle.

On tärkeää, että Suomeen saadaan nimenomaan ikääntyneiden asioihin keskittyvä viranomaisen. Vanhusasiavaltuutetun merkitys ikääntyneiden aseman ja oikeuksien parantamisessa riippuu paitsi valtuutetuksi valittavan henkilön aktiivisuudesta ja arvovallasta asiantuntijana ja vaikuttajana, myös näkyvyydestä julkisessa keskustelussa.

Onko teillä huomioita koskien valtuutetulle säädettäviä tehtäviä?

Valtuutetun tehtäväkentän on hyvä vastata muiden vastaavien valtuutettujen tehtäviä. Kansalaisille saadaan luonteva taho epäkohtien esille nostamiseksi. Asioiden seuraaminen, lausuntojen antaminen ja aloitteiden tekeminen ikääntyneitä koskevista kysymyksistä on tärkeää, jotta ikääntymisen kysymykset pysyvät esillä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja kehittämisessä. Tärkeää on, että valtuutettu voi tarvittaessa kääntyä toimivaltaisen viranomaisen puoleen.

Valtuutettu tarvitsee tuekseen riittävät henkilö- ja materiaaliset resurssit kannanottamiseen ja myös tutkimukseen ja tiedon tuottamiseen.

Muut huomiot esitysluonnoksesta

Vanhusasiamiehen toimintaedellytyksistä tulee huolehtia palkkaamalla valtuutetun tueksi riittävä henkilökunta. Profiilin nostamiseksi valtuutetulla olisi myös hyvä olla selkeästi oma toimisto, vaikka käynnistämisyhteisössä sen toiminnot olisivatkin yhdenvertaisuusvaltuutetun yhteydessä.

Valtuutetun tueksi tulee perustaa tehtäväkentän asioihin keskittyvä neuvottelukunta, joka ankkuroisi valtuutetun luontevasti demokraattiseen päätöksentekoon ja linkittäisi sen vahvemmin myös kansalaisyhteiskuntaan. Esitettävä ihmisoikeusvaltuuskunnan jaosto ei tähän tehtävään riitä, koska ihmisoikeusvaltuuskunnan laajassa tehtäväkentässä ikääntymispolitiikan asiat muodostavat vain osan.

Esityksen mukaan valtuutettu antaa kertomuksen toiminnastaan valtioneuvostolle vuosittain ja eduskunnalle kerran vaalikaudessa. Valtuutetun vuosittain antama kertomus tulisi antaa myös eduskunnalle, jolloin eduskunta voisi säännöllisesti käydä keskustelun väestön ikääntymisen myötä yhä keskeisemmiksi tulevista ikääntymispolitiikan asioista.